

sed ante ipsum baptismum venit Spiritus sanctus, de potestate, non de necessitate. Venit ante baptismi ablutio-
nem, ut auferret controversiam circumcisionis. Posset enim a calumniantibus vel non intelligentibus dici Petro: Male fecisti dare Spiritum sanctum¹. Ecce impletum est, ecce demonstratum est quod Dominus ait: « Spiritus ubi » vult inspirat². » Ecce impletum est, ecce monstratur quam verum Dominus dixerit: « Spiritus ubi vult ins- » pirat. » Et tamen arrogantiae spiritum nondum hæreticus superbus expirat. Adhuc dicit: Meum est, noli ab illo accipere, sed a me. Respondes: Quæro quod Dei est. Ille: Non legisti: « Oleum autem peccatoris non impin- » guet caput meum³. » Ergo oleum tuum est? si tuum est, nolo: si tuum est, malum est. Si autem Dei est, et per te malum bonum est. Cœnum non inquinat solis radium, et tu inquinans Dei oleum? Ideo autem malo tuo habes, quia quod bonum est malum habes; quod Dei est, malus accepisti: quia separatus non collegisti, sed sparsisti. Qui manducant indigne, iudicium sibi manducant et bibunt⁴: quia manducant indigne, non manducant? Indigno bucellam Christus Judæ dedit, et ille hanc ad iudicium accepit⁵. Numquid a malo accepit? numquid malum accepit? Sed ideo reus est, quia a bono bonum malus accepit. Non est ergo oleum peccatoris, oleum salutaris. Bene accipiatur, et bonum est: et si male accipiatur, bonum est. Væ hominibus bonum male accipientibus.

VIII. Vide tamen Scripturæ sensum, ne forte aliquid admoneat, quod intelligentiæ pateat meliori: « Emenda- » bit me, inquit, justus in misericordia: » et si cæ-

¹ Cod. Cass. vii, fol. 266: Male fecisti incircumcisis dare baptismum. Numquid posset dici Deo: Male fecisti dare Spiritum sanctum? Ecce, etc. — ² Joan. iii, 8. — ³ Psal. cxi, 5. — ⁴ I Cor. i, 29. — ⁵ Joan. xiii, 26.

pleni SERMO CCLXVI, IN VIGILIIS PENTECOSTES. 395
dit, amat; diligit objurgator; decipit adulator: ille mi-
seretur, ille circumvenit. Dura est virga cædentis; molle est
oleum blandientis. Etenim omnes adulatores caput unguunt,
non viscera sanant. Ama objurgatorem, cave adulatorem.
Si enim amas veridicum objurgatorem et caves fallacem
adulatorem, potes dicere quod cantatum est: « Emen-
» dabit me justus in misericordia, et arguet me, oleum
» autem peccatoris, hoc est blandimentum adulatoris,
» non impinguet caput meum. » Pingue caput, grande
caput est: grande caput, superbum caput est. Melius est
cor sanum, quam grande caput: sed cor sanum facit
virga objurgantis, grande caput facit oleum peccatoris,
hoc est assentatio adulatoris. Si caput grande fecisti, cave
pondus capitis, ne in præcipitium perducaris. Hæc,
quantum existimo, pro tempore de hac una Psalmi sen-
tentia sufficienter locuti sumus, Domino adjuvante, et
corda vestra in secreto ædificante.

SERMO CCLXVII².

In die Pentecostes, I.

I. HODIERNI diei solemnitas Domini Dei magni et magnæ
gratiæ, quæ superfusa est super nos, recordationem fa-
cit. Ideo enim solemnitas celebratur, ne quod semel fac-
tum est, de memoria deleatur. Solemnitas enim ab eo

¹ Cod. Cass. vii, fol. 266 addit in fine: Domino adjuvante et corda vestra in secreto ædificante. Ergo deinceps lectiones audivimus. — ² Alias de tempore 186.

quod solet in anno, nomen accepit : quomodo perennitas fluminis dicitur. Quia non siccatur æstate, sed per totum annum fluit : ideo perenne, id est, per annum ; sic et solenne, quod solet in anno celebrari. Celebramus hodie adventum Spiritus sancti. Dominus enim Spiritum sanctum de cœlo misit, quem in terra promisit. Et quia sic promiserat de cœlo esse missurum : « Non potest ille venire, » ait, nisi ego abiero ; dum autem abiero, mittam illum » ad vos¹ : » passus est, mortuus est, resurrexit, ascendit ; restabat ut impleret quod promisit. Hoc expectantes Discipuli ejus, animæ, ut scriptum est, centum-viginti, decuplato numero Apostolorum² ; duodecim enim elegit, et in centum-viginti Spiritum misit : hoc ergo promissum expectantes in una domo erant, orabant : quia desiderabant jam ipsa fide, quod ipsa oratione, ipso spiritali desiderio ; utres novi erant, vinum novum de cœlo expectabatur, et venit. Jam enim fuerat magnus botrus ille calcatus et glorificatus. Legimus enim in Evangelio : « Spiritus » enim nondum erat datus, quia Jesus nondum fuerat » glorificatus³. »

II. Jam quid respondit, audistis, magnum miraculum. Omnes qui aderant, unam linguam didicerant. Venit Spiritus sanctus, impleti sunt, cœperunt loqui linguis variis omnium gentium, quas non noverant, nec didicerant : sed docebat ille qui venerat ; intravit, impleti sunt, fudit. Et tunc hoc erat signum, quicumque accipiebat Spiritum sanctum, subito impletus Spiritu, linguis omnium loquebatur, non illi solum centum-viginti. Docent nos litteræ ipsæ, postea crediderunt homines, baptizati sunt, acceperunt Spiritum sanctum, linguis omnium gentium locuti sunt⁴. Expaverunt qui aderant, alii admirantes, alii iridentes : ita ut dicerent : « Isti ebrii sunt, musto

¹ Joan. xvi, 17. — ² Act. 1, 15. — ³ Joan. vii, 39. — ⁴ Act. x, 46-48.

» pleni sunt¹. » Ridebant, et aliquid verum dicebant. Impleti enim erant utres novo vino. Audistis cum Evangelium legeretur : « Nemo mittit vinum novum in utres » veteres², » spiritualia non capit carnalis. Carnalitas vetustas est, gratia novitas est. Quotocumque homo in melius fuerit innovatus, tanto amplius capit, quod verum sapit. Bulliebat mustum, et musto bulliente linguæ gentium profluebant.

III. Numquid modo, fratres, non datur Spiritus sanctus? Quisquis hoc putat, non est dignus accipere. Datur et modo. Quare ergo nemo loquitur linguis omnium gentium, sicut loquebatur qui tunc Spiritu sancto implebatur? Quare? Quia quod illud significabat, impletum est. Quid est illud? Quando celebravimus Quadragesimam³, recolite, quia commendavimus vobis Dominum Jesum Christum Ecclesiam suam commendasse et ascendisse. Quærebant Discipuli, quando erit finis sæculi? Et ille : « Non » est vestrum scire tempora vel momenta, quæ Pater potest » suit in sua potestate. » Adhuc promittebat quod hodie complevit : « Accipietis virtutem Spiritus sancti supervenientis in vos, et eritis mihi testes in Jerusalem, et in tota » Judæa et Samaria, et usque in fines terræ⁴. » Ecclesia tunc in una domo erat, accepit Spiritum sanctum : in hominibus paucis erat, in linguis totius orbis erat. Ecce quod prætendebat modo. Nam quod illa Ecclesia parva linguis omnium gentium loquebatur, quid est, nisi quod Ecclesia ista magna a solis ortu usque ad occasum linguis omnium gentium loquitur? Modo impletur quod tunc promittebatur. Audivimus, videmus. « Audi, filia, et » vide⁵ : » Ipsi reginæ dictum est : « Audi, filia, et vide : »

¹ Act. 11, 13. — ² Matth. ix, 17. — ³ Forte diem quadragesimam. — ⁴ Act. 1, 7, 8. — ⁵ Psal. xlv, 11.

Audi promissum, vide completum. Non te fefellit Deus tuus, non te fefellit sponsus tuus, non te fefellit qui suo sanguine te dotavit: non te fefellit qui de foeda pulchram, de immunda virginem fecit. Tu tibi promissa es: sed promissa in paucis, impleta in multis.

IV. Nemo ergo dicat: Accepi Spiritum sanctum, quare non loquor linguis omnium gentium? Si vultis habere Spiritum sanctum, intendite, fratres mei: spiritus noster quo vivit omnis homo, anima vocatur; spiritus noster quo vivit singulus quisque homo, anima vocatur: et videtis quid faciat anima in corpore. Omnia membra vegetat, per oculos videt, per aures audit, per nares olfacit, per linguam loquitur, per manus operatur, per pedes ambulat: omnibus simul adest membris, ut vivant: vitam dat omnibus, officia singulis. Non audit oculus, non videt auris, non videt lingua, nec loquitur auris et oculus; sed tamen vivit: vivit auris, vivit lingua: officia diversa sunt, vita communis. Sic est Ecclesia Dei: in aliis sanctis facit miracula, in aliis sanctis loquitur veritatem, in aliis sanctis custodit virginitatem, in aliis sanctis custodit pudicitiam conjugalem, in aliis hoc, in aliis illud: singuli propria operantur, sed pariter vivunt. Quod autem est anima corpori hominis, hoc est Spiritus sanctus corpori Christi quod est Ecclesia: hoc agit Spiritus sanctus in tota Ecclesia, quod agit anima in omnibus membris unius corporis. Sed videte quid caveatis, videte quid observetis, videte quid timeatis. Contingit ut in corpore humano, imo de corpore aliquod præcidatur membrum, manus, digitus, pes; numquid præcisum sequitur anima? Cum in corpore esset, vivebat; præcisum amittit vitam. Sic et homo Christianus catholicus est, dum in corpore vivit; præcisus hæreticus factus est, membrum amputatum non

aliis irridentes: ita ut dicent: «Isti ebrii sunt, musto

Joan. xv, 17. — 2 Act. 1, 15. — 3 Joan. vii, 39. — 4 Act. 1, 46-48.

sequitur spiritus. Si ergo vultis vivere de Spiritu sancto, tenete charitatem, amate veritatem, desiderate unitatem, ut perveniatis ad æternitatem. Amen.

SERMO CCXLVI¹.

In die Pentecostes, II.

I. PROPTER adventum Spiritus sancti hodiernus dies sollemnis est nobis, a resurrectione Domini quinquagesimus septem septimanis multiplicatus. Sed computantes septem septimanas, quadraginta-novem invenietis: unus additur, ut nobis unitas commendetur. Quid ipse adventus Spiritus sancti, quid egit? Præsentiam suam unde docuit? unde monstravit? Linguis omnium gentium locuti sunt omnes. Erant autem in uno loco centum-viginti: per decem duodenarius Apostolorum numerus sacratus mysterio est decuplatus. Quid ergo, singuli in quos venit Spiritus sanctus, singulis linguis omnium gentium sunt locuti, illi alia lingua, et illi alia, et quasi diviserunt inter se linguas omnium gentium? Non sic: sed unusquisque homo, unus homo linguis omnium gentium loquebatur. Loquebatur unus homo linguis omnium gentium: unitas Ecclesiæ in linguis omnium gentium. Ecce et hic unitas Ecclesiæ catholice commendatur toto orbe diffusæ.

II. Qui ergo habet Spiritum sanctum, in Ecclesia est, quæ loquitur omnium linguis. Quicumque præter hanc Ecclesiam est, non habet Spiritum sanctum. Ideo enim

¹ Alias 20 ex Sirmondianis.

Spiritus sanctus in omnium linguis gentium se demonstrare dignatus est, ut ille se intelligat habere Spiritum sanctum, qui in unitate Ecclesiae continetur, quæ linguis omnibus loquitur. « Unum corpus, Paulus dicit apostolus : « Unum corpus, et unus spiritus¹. » Membra nostra attendite. Multis membris constitutum est corpus, et vegetat membra omnia unus spiritus. Ecce humano Spiritu, quo sum ego ipse homo, membra omnia colligo : impero membris ut moveantur, intendo oculos ad videndum, aures ad audiendum, linguam ad loquendum, manus ad operandum, pedes ad ambulandum. Officia membrorum dispartita sunt, sed unus spiritus continet omnia. Multa jubentur, multa fiunt : unus jubet, uni servitur. Quod est spiritus noster, id est anima nostra, ad membra nostra ; hoc Spiritus sanctus ad membra Christi, ad corpus Christi, quod est Ecclesia. Ideo Apostolus, cum corpus unum nominasset, ne intelligeremus mortuum corpus : « Unum, inquit, corpus. » Sed rogo te, vivit hoc corpus ? Vivit. Unde ? De uno spiritu. « Et unus spiritus. » Attendite ergo, fratres, in nostro corpore, et dolete eos, qui de Ecclesia præciduntur. In membris nostris, quandiu vivimus, cum sani sumus, implent omnia membra officia sua. Si unum membrum dolet alicunde, compatiuntur omnia membra. Tamen quia in corpore est, dolere potest, expirare non potest. Quid est enim expirare, nisi spiritum amittere ? Jam vero si membrum præcidatur de corpore, numquid sequitur spiritus ? Et tamen membrum agnoscitur quid est ; digitus est, manus est, brachium est, auris est : præter corpus habet formam, sed non habet vitam. Sic et homo ab Ecclesia separatus. Quæris ab illo sacramentum, invenis : quæris baptismum, invenis : quæris symbolum, invenis. Forma

¹ Ephes. iv, 4. — ² Florus et Beda ibid.

est : nisi intus spiritu vegeteris, frustra foris de forma gloriaris.

III. Charissimi, multum Deus commendat unitatem. Hoc ipsum vos moveat, quod in principio creaturarum, quando Deus cuncta constituit, fecit sidera in coelo, in terra autem herbas et ligna, dixit : « Producat terra, » et producta sunt ligna, et cuncta virentia ; dixit : « Producat aquæ natantia et volatilia, » et factum est sic : « Producat terra animam vivam omnium pecorum et bestiarum¹, » et factum est sic. Numquid Deus de ave una fecit cæteras aves ? numquid de uno pisce omnes pisces ? de uno equo omnes equos ? de una bestia omnes bestias ? Numquid non multa simul terra produxit, et multiplicibus foetibus multa complevit ? Ventum est ad hominem faciendum, et factus est unus, de uno genus humanum. Nec duos facere voluit separatim, masculum et foeminam : sed unum, et de uno unam. Quare sic ? Quare ab uno genus humanum inchoatur, nisi quia generi humano unitas commendatur ? Et Dominus Christus ex una, unitas² virgo est ; tenet virginitatem, servat incorruptionem.

IV. Ipse Dominus Ecclesiae unitatem commendat Apostolis : ostendit se, putant illi spiritum se videre : expavescent, confirmantur, dicitur eis : « Quid turbati estis, » et cogitationes ascendunt in cor vestrum ? Videte manus meas : palpate, et videte, quia spiritus ossa et » carnem non habet, sicut me videtis habere³. » Ecce adhuc illis turbatis præ gaudio, accipit cibum, non egestate, sed potestate ; accipit coram illis : commendat contra impios corporis veritatem, commendat Ecclesiae unitatem. Quid enim ait ? « Nonne hæc sunt quæ locutus » sum vobis, cum adhuc essem vobiscum, quia oportebat impleri omnia quæ scripta sunt in lege Moysi

¹ Gen. 1. — ² Forte ex una unitas. — ³ Luc. xxiv, 38, 39.

» et Prophetis et Psalmis de me? Tunc aperuit illis sensum, Evangelium loquitur, ut intelligerent scripturas. Et dixit eis: Quia sic scriptum est, et sic oportebat Christum pati, et resurgere a mortuis tertio die¹. » Ecce caput nostrum; ecce caput, ubi sunt membra? Ecce sponsus, ubi est sponsa? Matrimoniales tabulas lege: sponsum audi. Sponsam quæris? Ab ipso audi: nemo illi tollit suam, nemo supponit alienam: ab ipso audi. Ubi quæris Christum? In fabulis hominum, an in veritate Evangeliorum? Passus est, resurrexit tertio die, ostendit se Discipulis suis. Jam ipsum habemus: illam ubi quærimus? Ab ipso interrogemus: « Oportebat Christum pati, » et resurgere a mortuis tertio die. » Ecce jam factum est, jam videtur. Dic, o Domine, tu dic, Domine, ne nos erremus: « Et prædicari in nomine ejus pœnitentiam et remissionem peccatorum per omnes gentes, incipientibus ab Jerusalem². » Coepit ab Jerusalem, et pervenit ad nos. Et ibi est, et hic. Non enim ut ad nos veniret, inde discessit: excrevit, non migravit. Hoc commendavit continuo post resurrectionem suam. Fecit cum illis quadraginta dies: ascensus in cœlum ipsam rursus Ecclesiam commendavit. Sponsus profecturus sponsam suam amicis suis commendavit: non ut amet aliquem ipsorum; sed ipsum tanquam sponsum, illos tanquam amicos sponsi, neminem eorum tanquam sponsum. Hoc zelant amici sponsi, et non eam admittunt lascivo amore corrumpi. Oderunt quando sic amantur. Attendite zelantem amicum sponsi: cum videret sponsam per amicos sponsi quodam modo fornicari, ait: « Audio in vobis schismata » esse, et ex parte credo³. Nuntiatum est mihi de vobis, » fratres, ab his qui sunt Chloes, quia contentiones sunt » in vobis, et unusquisque vestrum dicit: Ego quidem

¹ Luc. xxiv, 44-46. — ² Ibid. 47. — ³ I Cor. xi, 18.

» sum Pauli, ego vero Apollo, ego autem Cephæ, ego » autem Christi. Divisus est Christus? Numquid Paulus » pro vobis crucifixus est, aut in nomine Pauli baptizati » estis¹? » O amicum! Amorem sponsæ alienæ repellit a se. Non vult se amari pro sponsa, ut possit regnare cum sponso. Commendata est ergo Ecclesia: et quando ascendit in cœlum, sic illis dixit, qui quærebant de fine sæculi: « Dic nobis quando ista fient, et quando tempus » adventus tui? » Et ille: « Non est vestrum scire tempora, quæ Pater posuit in sua potestate. » Audi quid noveris a magistro, discipule: « Sed accipietis virtutem » Spiritus sancti supervenientem in vos³. » Et factum est: quadragesimo die ascendit in cœlum, et ecce hodierno die adveniente Spiritu sancto implentur omnes qui aderant, loquuntur linguis omnium gentium. Item ipsa unitas per linguas omnium gentium commendatur. Commendatur a Domino resurgente, commendatur a Christo ascendente; confirmatur ab Spiritu sancto hodie veniente.

¹ I Cor. 1, 11-13. — ² Matth. xxiv, 3. — ³ Act. 1, 7, 8.